

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (dalje u tekstu: Mehanizam) osnovao je 22. decembra 2010. Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija da nastavi nadležnost, prava, obaveze i osnovne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: MKSJ) koji su okončali rad 2015., odnosno 2017. godine

IZJAVA

PREDSJEDNIK

(Isključivo za medije, nije zvanični dokument)

Arusha, Haag, 8. juni 2021.

Obraćanje Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih nacija sudija Carmel Agius predsjednik, Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove 8. juni 2021.

Gospodine predsjedavajući,
ekselencije,
dame i gospodo,

Veliko mi je zadovoljstvo što vas još jednom mogu izvijestiti o napretku u radu Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove u provođenju njegovog mandata i što to činim za vrijeme predsjedavanja Estonije. Estonija ima istaknutu ulogu u davanju podrške vladavini prava i Mehanizmu konkretno, i želim joj svaki uspjeh tokom predsjedavanja.

Prije nekoliko sati, Žalbeno vijeće Mehanizma izreklo je presudu u visoko profiliranom predmetu protiv g. Ratka Mladića.

U najkraćem, Žalbeno vijeće je odbilo žalbu g. Mladića i potvrdilo mu osuđujuće presude za genocid; progon, istrebljivanje, ubistvo, deportaciju i druga nehumana djela (prisilno premještanje) kao zločine protiv čovječnosti; i za ubistvo, terorisanje, protivpravne napade na civile i uzimanje talaca kao kršenja zakona i običaja ratovanja.

Žalbeno vijeće je takođe odbilo žalbu Tužilaštva, i potvrdilo zaključak Pretresnog vijeća da g. Mladić nije kriv za genocid u vezi s krivičnim djelima počinjenim u nekim opštinama u Bosni i Hercegovini.

Žalbeno vijeće je potvrdilo kaznu doživotnog zatvora izrečenu g. Mladiću.

Pozivam vas da pročitate ovu presudu, koja uključuje kako zaključke većine, tako i suprotna mišljenja, i koja je javno dostupna na websiteu Mehanizma.

Ovom prilikom želim zahvaliti sudijama Vijeća, kao i članovima tima vijeća, na neumornim nastojanjima da obezbijede da kašnjenja u vođenju postupka i donošenju presude budu minimalna, uzimajući posebno u obzir to da je žalbeni postupak bio složen od početka. Podsjećam da su se u vrlo ranoj fazi postupka morala riješiti pitanja u vezi s izuzećem sudija Vijeća i da je zdravstveno stanje g. Mladića iziskivalo odlaganje žalbenog pretresa koji je prvobitno bio zakazan za mart 2020. Zatim je izbila

pandemija COVID-19 i ograničenja putovanja i potreba za socijalnim distanciranjem doveli su do daljnjeg ometanja napretka u postupku. Na kraju, u februaru ove godine, jedan član vijeća u ovom predmetu, sudija Gberdao Gustave Kam iz Burkine Faso, neočekivano je nažalost preminuo. Mehanizam i ja lično još uvijek duboko žalimo zbog tog gubitka.

Koristim ovu priliku da odam priznanje sudiji Kamu i njegovom impresivnom doprinosu međunarodnom krivičnom pravosuđu. On je bio ne samo odličan sudija briljantnog pravnog uma, već i ljubazan kolega pun entuzijazma, kojeg su jednako cijenile i poštovale i njegove kolege sudije i osoblje. U ovom tužnom trenutku, Mehanizam je imao sreće što je sudija Mustapha el Baaj iz Maroka pristao u kratkom roku da bude imenovan u Vijeće umjesto sudije Kama. Iskreno odajem priznanje sudiji El Baaju što je preuzeo značajne dužnosti povezane s tim da se u kasnoj fazi uključio u ovaj predmet. Zahvaljujući njegovoj revnosti i velikim naporima mogli smo nastaviti s vijećanjem i pripremom presude. Na kraju, Žalbeno vijeće je uspjelo da izrekne Presudu kratko nakon ranije predviđenog datuma.

Današnjim izricanjem presude, Mehanizam je napravio još jedan ogroman korak naprijed prema dovršenju svog osnovnog sudskog posla. Ovaj predmet je takođe svjedočanstvo o tome šta se može postići međunarodnim pravosudnim procesima, kada države imaju volju da sarađuju i da nadvladaju geopolitičke zapreke. S tim u vezi podsjećam da, iako je Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) podigao optužnicu protiv g. Mladića još 1995. godine, on je, zahvaljujući upornosti tužioca MKSJ-a, zajedno s podrškom međunarodne zajednice, konačno uhapšen 15 godina kasnije. Izricanje konačne presude šalje snažnu poruku žrtvama zločina počinjenih u bivšoj Jugoslaviji i drugdje, da će počinioci takvih strašnih zločina u konačnici biti izvedeni pred lice pravde, bez obzira na njihove funkcije ili na to koliko se moćnim i nedodirljivim osjećaju. Iako presude poput ove ne mogu vratiti voljene ni izliječiti rane i preživljenu traumu, nadam se da će žrtve imati izvjesnu mjeru utjehe kada vide da je pravda izvršena i da je historija zabilježena.

Gospodine predsjedavajući,

Nakon današnjih događaja, ostajemo s još dvije presude koje treba da budu izrečene do kraja ovog mjeseca.

Prvo, zadovoljstvo mi je da vas mogu izvijestiti da se izricanje presude na ponovljenom suđenju u predmetu *Stanišić i Simatović* očekuje do 30. juna 2021. Postupak je tokom izvještajnog perioda napredovao izuzetno efikasno, završne riječi su uprkos raznim izazovima iznijete u aprilu i intenzivno vijećanje se odvija u visokom tempu. Odajem priznanje Pretresnom vijeću što se sve vrijeme suđenja držalo rasporeda. Nakon zaključenja ponovljenog suđenja, eventualni žalbeni postupak vodiće se u ogranku u Haagu.

Drugo, u ogranku u Arushi se takođe privodi kraju postupak u predmetu za nepoštovanje suda protiv g. Anselmea Nzabonimpe i drugih, odnosno u predmetu koji se ranije zvao *Turinabo i drugi*. Bez obzira na zapreke povezane s pandemijom koje su uticale na mogućnost strana u postupku da se pripreme za suđenje, te na činjenicu da je jedan od optuženih, g. Maximilien Turinabo, nažalost preminuo, izvođenje dokaza odbrane završeno je 7. maja 2021. Iznošenje završnih riječi zakazano je od 21. do 23. juna 2021., a prvostepena presuda se očekuje prije kraja mjeseca. Postupak po eventualnim žalbama na presudu vodiće se u ogranku u Arushi.

Što se tiče ostalih postupaka vezanih za Međunarodni krivični sud za Ruandu (MKSR), koristim ovu priliku da vam pružim najnovije informacije u vezi s predmetom protiv g. Féliciena Kabuge, koji je i dalje

u pritvoru u Haagu nakon što je prebačen u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija u oktobru 2020. Na statusnoj konferenciji održanoj 1. juna 2021., strane u postupku su raspravljale o napretku u vezi s pripremom predmeta i drugim relevantnim pitanjima, a nakon toga je objavljen plan rada u pretpretresnom postupku. Pored toga, određen je nezavisni medicinski stručnjak da ispita zdravstveno stanje g. Kabuge, uključujući njegovu sposobnost da mu se sudi i mogućnost da putuje u ogranak u Arushi. Izvještaj u vezi s ovim pitanjima se očekuje nešto kasnije u junu.

Gospodine predsjedavajući,

Iako se većina naših predmeta koji uključuju postupak u sudnici polako privodi kraju, podsjećam da Mehanizam, naravno, ima mandat da obavlja mnoge druge rezidualne funkcije. Među njima je nadzor izvršenja kazni koje su izrekli MKSR, MKSJ i Mehanizam. Još jednom izričem svoju duboku zahvalnost za neprocjenjivi doprinos 15 država članica Ujedinjenih nacija u Africi i Evropi u kojima u ovom trenutku po jedna ili više osuđenih osoba izdržavaju svoje kazne, i koje time i dalje preuzimaju značajne dodatne odgovornosti. Odajem im dodatno priznanje, jer je ovo povezano s još većim izazovima tokom pandemije.

Vaša zemlja, gospodine predsjedavajući, kao i Francuska, Norveška i Ujedinjeno Kraljevstvo, koje su prisutne ovdje danas, učinile su, zajedno s drugim državama izvršenja kazni, i više nego što dužnost nalaže kako bi nam omogućile da ispunimo svoj mandat. Odajem priznanje svakoj od vas što ste preduzeli potrebne mjere da naši osuđenici budu bezbjedni i što redovno izvještavate Mehanizam o njihovoj dobrobiti i situaciji u vezi s COVID-19 u relevantnim zatvorima.

Imajući na umu veliku važnost obezbjeđivanja kontinuiranog izvršenja kazni, iskreno se nadam da će se još država javiti i sklopiti sporazume s Ujedinjenim nacijama u tu svrhu. To bi omogućilo Mehanizmu da proširi kapacitet izvršenja kazni i da olakša teret onim državama koje nam već mnogo godina pružaju podršku s tim u vezi.

U vezi s jednim zasebnim pitanjem, napominjem da je izvještaj koji vam je danas predložen već dvadeset treći izvještaj Mehanizma u kojem se govori o situaciji u kojoj se nalaze osobe oslobođene optužbi i puštene na slobodu u Arushi. Od temeljne je važnosti da ti ljudi, koji su oslobođeni optužbi pred MKSR-om ili koji su izdržali svoje kazne, budu preseljeni. Nažalost, održivo rješenje još uvijek nije pronađeno. Međutim, odajem priznanje nastojanjima našeg sekretara, g. Abubacarra Tambadoua, da i dalje istražuje nove mogućnosti, uprkos poteškoćama do kojih je dovela globalna zdravstvena kriza. Kao što svi znate, u rješavanju ovog dugotrajnog izazova koji utiče na mogućnost Mehanizma da ispunji svoj mandat zavisimo od pomoći međunarodne zajednice. Kontinuirano vodstvo ovog Savjeta i saradnja i podrška država članica od ključne su važnosti za to da se ova situacija riješi jednom za svagda.

Gospodine predsjedavajući,

Sada bih rekao nekoliko riječi o svom pismu od 11. maja 2021., kojim sam obavijestio članove ovog visokog tijela da Republika Srbija i dalje ne postupa u skladu sa svojim međunarodnim obavezama da uhapsi g. Petra Jojića i gđu Vjericu Radetu i preda ih Mehanizmu. Po zahtjevu sudije Liua Daquna, sudije pojedinca koji rješava u ovom predmetu, izvršio sam svoju dužnost da obavijestim Savjet bezbjednosti da Srbija ne saraduje s Mehanizmom. Prošlo je više od šest godina otkad je MKSJ od Srbije prvi put zatražio da izvrši naloge za hapšenje ove dvije osobe, a ovo je treći put da se Savjet izvještava da Srbija ne saraduje, uprkos nebrojenim prilikama za saradnju. Propust Srbije da djeluje ne samo da narušava

efikasno provođenje pravde pred Mehanizmom, već i predstavlja izazov međunarodnoj zajednici time što dovodi u pitanje autoritet Savjeta bezbjednosti i Povelju Ujedinjenih nacija.

Gospodine predsjedavajući,

Prešli smo dug put od prijelomnih odluka Savjeta bezbjednosti da se osnuju MKSJ i MKSR i kasnije i sam Rezidualni mehanizam. Imajući na raspolaganju naslijeđe postignuća bez premca u međunarodnom pravosuđu zahvaljujući *ad hoc* međunarodnim sudovima, Mehanizam je uspio da još više zatvori jaz nekažnjavanja. Mehanizam je od početka svog rada donio značajne presude, tragao za preostalim bjeguncima od MKSR-a, nadzirao izvršenje kazni, nastavio da štiti svjedoke i žrtve, osigurao dragocjenu arhivu i pomagao i pratio postupke za međunarodne zločine na nacionalnom nivou. Nijednoj dugoj instituciji nije povjeren tako raznolik i zahtjevan mandat. Međutim, naša postignuća ne mogu se ocjenjivati u vakuumu; niti se smiju uzeti zdravo za gotovo.

Kao što je očigledno iz ovoga što sam vam iznio danas, naš napredak u osiguranju pozivanja na odgovornost i jačanju vladavine prava u velikoj mjeri zavisi od toga da se države drže tog zacrtanog kursa. Štaviše, vaša podrška i podrška međunarodne zajednice u cijelosti predstavljaju srž uspjeha Mehanizma. Naš blizak odnos s državama članicama doveo je do toga da su bjegunci izvedeni pred lice pravde i da osuđeni mogu izdržavati svoje kazne. Nastojanja Mehanizma ne mogu se ostvariti bez spremnosti država da pomognu i sarađuju; bez njihovog stalnog povjerenja, vizija Savjeta bezbjednosti izražena u osnivanju *ad hoc* međunarodnih sudova i Rezidualnog mehanizma nikada neće biti u potpunosti ostvarena.

U svoje ime i ime tužioca, sekretara, sudija i predanog osoblja, želio bih izraziti duboku zahvalnost posebno našim državama domaćinima, našim državama izvršenja kazni i svim članovima Savjeta bezbjednosti na nepokolebljivoj podršci. Vaša čvrsta riješenost je vrijedna divljenja. Podstičem ostale da slijede vaš primjer kako bi Mehanizam ostvario svoje mogućnosti i kako bi međunarodno krivično pravosuđe ispunilo ono što se od njega očekuje.

Hvala vam na pažnji.

*****